НУМИЗМАТИЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ 1 '96

ОЛИМПИАДИТЕ, ОТРАЗЕНИ ОТ СВЕТОВНОТО МОНЕТОСЕЧЕНЕ

АГАТÓ

Асен
Минкин

НУМИЗМАТИЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ 1'96

ОЛИМПИАДИТЕ, ОТРАЗЕНИ ОТ СВЕТОВНОТО МОНЕТОСЕЧЕНЕ

Асен Минкин

АГАТО

СОФИЯ 1996

НУМИЗМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ 1 '96
Непериодично издание на **АГАТО́**

Уредник:
Атанас Койчев

Олимпиадите, отразени от световното монетосечене

©Асен Минкин

©ИЗДАТЕЛСТВО **АГАТО́**

Всеки автор носи отговорност за изказаните лични мнения.

София 1996г.
c/o Jusautor
ISBN 954-8761-19-X

ОЛИМПИАДИТЕ, ОТРАЗЕНИ ОТ СВЕТОВНОТО МОНЕТОСЕЧЕНЕ

Едва ли има друг феномен на човешката дейност освен монетата,който така пълно да е отразил своето време. И едва ли има по-внушителна изява на човешкия идеал за мир от олимпиадите в античността и в наши дни.

Проучването на монетите, сечени в античността във връзка с олимпиадите, е една от трудните и почти неизследвани области в нумизматиката. От друга страна, това са монети, които все повече привличат вниманието на нумизматите-колекционери от цял свят.

Първите датирани олимпийски игри - 776 г. пр.н.е. - приблизително съвпадат по време с оформянето на първите монети, сечени към средата на VII в. пр.н.е. в Лидия - Мала Азия.

Нашата задача не е да проследяваме историческото развитие на античното общество, на монетосеченето и на олимпиадите. Но все пак кратките исторически сведения са необходими, за да можем да си изясним основните причини, които затрудняват проучването на монетосеченето от античността при издирването на монетите, сечени във връзка с провеждането на олимпиадите.

Олимпийските спортни празненства - най-популярните в античността - били устройвани в Олимпия /местност в областта Елида в Пелопонес/ в чест на Зевс и олимпийските богове на всеки четири години. По време на олимпийските игри настъпвал мир за всички гърци. Игрите продължавали пет дни. Първият и последният ден на игрите били използвани за извършване на религиозни церемонии и провеждане на всенародни увеселения. Хеланодиките /съдиите/ са имали право да отстраняват от участие в игрите, по искане на зрителите, онези атлети, които били уличени в недостойни прояви в своя личен живот. В игрите участвали само атлети от гръцки произход. Олимпиадите се финансирали от всички гръцки полиси.

Както е известно, всички състезателни празненства в античността възникват на религиозна основа: игри, упражнения и танци, които отначало се оформят като празненства с местно значение. При тях спортните изяви постепенно се утвърждават и получават значително развитие, за да се достигне до тази величествена изява - олимпийските игри и техния статут през класическата епоха за целия гръцки свят.

При най-ранните игри участниците се състезавали в надбягване на различни разстояния. След датирането на игрите - 776 г. пр.н.е. - се въвежда петобоят, състоящ се от дисциплините бягане, скок на дължина, борба, мятане на диск и хвърляне на копие. По-късно са прибавени юмручният бой, конните надбягвания, панкратионът /смесена дисциплина между юмручен бой и борба/, надбягването с колесници с два, три и четири коня, за да се достигне до съвременните олимпийски игри, при които се включва като спортна дисциплина стрелбата, а също и до организирането на Зимните олимпийски игри.

Олимпийските игри в своето развитие се охарактеризират в зависимост от социално-икономическото и културното развитие на античното гръцко общество през отделните исторически епохи: предкласическа или архаична, класическа и елинистическа.

В случая за нас е съществено да се занимаем с олимпийските игри от архаичния период /VIII - VI в. пр.н.е./, от времето на тяхното датиране /776 г. пр.н.е./, тъй като преди това, от времето на дополисния период, за същите няма точни сведения, а самото монетосечене не е съществувало.

През архаичния период в Гърция се създават условия за разпадане на родовия строй под влияние на стоковото производство, материалното неравенство и появата на монетата за улеснение в търговията.

В класическата епоха под влиянието на демократичните преобразувания на Атина - при пълно развитие на производителните сили на робовладелския строй, гръцкото общество бележи своя най-голям разцвет. Това се отнася както за олимпийските игри, така и за монетосеченето, достигнало през посочения период своите върхни точки, най-ярко изразени с монетите, сечени от Сиракуза на о.Сицилия.

Така наречената свещена война е била последица от разногласията между гръцките полиси на религиозна и икономическа основа и острите социални противоречия в гръцкото общество. Тя отслабила до крайност гръцките полиси и улеснила Филип II /359 - 336 г. пр.н.е./ в неговата завоевателна политика.

През елинистическата епоха - след завземането на гръцките полиси от Филип II, със завоюването на античния свят от Александър Велики и образуването на елинистическите държави, монетосеченето бележи първите признаци на упадък. Върху монетите от този период се появяват образите на елинистическите владетели.

Обширната държава, възникнала в античността в резултат на завоеванията на Александър Велики, била разноплеменна, разноезична и народите и племената, които били включени в нейните предели, се намирали на различни равнища на културно и икономическо развитие. При обстановката, която се създала в Гърция след възникването на обширните „териториални“ елинистически царства, олимпийските игри загубили своето предишно значение на панелински игри и се превърнали отново в игри с локално значение.

В обширната римска империя успоредно с организирането на най-различни спортни състезания били провеждани и игри по подобие на олимпийските, но те се различавали значително по концепция от елинските и специално от олимпийските игри. Игрите както по форма, така и по съдържание постепенно се променят, допълват се с нови ритуали и нови видове спорт.

Съвременните олимпийски игри са напълно спортно ориентирани и се провеждат в името на мира и разбирателството между народите в един свят, разделен на държави с различен политически и социален строй. Въпреки това те имат голямо значение за постигането на целта, за която са предназначени.

Днес монетите определено демонстрират върху метала атлетите и различните видове спорт, залегнали в програмата на съвременните олимпийски игри, неизместени от религиозни и политически подбуди, както това е ставало в античността.

Ако проследим хронологически развитието на монетосеченето, ще видим, че върху монетите от архаичния период /VII - V в. пр.н.е./, сечени с един печат-матрица /обратната страна на монетите от този период носи следа от наковалнята, най-често във формата на вдлъбнат квадрат/, почти няма надписи /легенди/. Последните се появяват върху монетите от класическата епоха, сечени с два печата - матрици, и то най-често като съкращения на името на владетеля или града - държава, секли самите монети.

През класическата епоха обикновено монетите са сечени с образите на гръцките богове и техните атрибути в същото време, когато същите богове били и покровители на устройваните олимпийски игри, и то без установени за случая надписи. Това затруднява отделянето на монетите, сечени във връзка с олимпиадите от обикновените монети, които били в обръщение в същия период.

През елинистическата епоха, въпреки че монетите носят надписи със значително по-богато съдържание, в тях също не намираме връзка с провежданите олимпийски игри. Едва в епохата на римската империя може да се установи без затруднение по какъв повод са сечени самите монети.

Но тук вече, ако става въпрос за гимнастически игри, отразени от монетосеченето, то това не се отнася за олимпийските, както това ще видим малко по-късно.

Съвременните монети ясно носят символите на съвременните олимпийски игри - петте кръга, олимпийския огън и достатъчно обяснителни текстове - и едва ли нумизматите в далечното бъдеще ще се затруднят при тяхното разчитане. В края на общите бележки може да се запитаме: какво носи в себе си съвременната монета като произведение на изкуството в сравнение с монетите, сечени в античността? Всички тези въпроси засягат и съвременните олимпийски монети. Може би в античността са сечени голям брой монети в чест на олимпиадите, които днес не можем да отделим от обикновените монети поради посочените по-горе особености в тяхното композиционно оформление. Досега няма открити писмени източници, които да ни информират за сеченето на монети в античността, за покриване на разноските във връзка с организирането на олимпиадите, докато съвременните олимпийски монети се секат с чисто спекулативна цел, за покриване разноските, за задоволяване страстите на колекционерите, без напълно да изиграят своето пропагандно-възпитателно предназначение.

ИМА ЛИ МОНЕТИ, СЕЧЕНИ В АНТИЧНОСТТА ВЪВ ВРЪЗКА С ОЛИМПИАДИТЕ?

Кой би дръзнал в онова време, в гръцкия свят, дори и върху монети, сечени в чест на олимпиадите, да замени Зевс с изобразен атлет, макар че самите олимпийски игри и победителите атлети са били вдъхновение за големите майстори на скулптурата. Статуите на победителите атлети са украсявали свещената Олимпия /победител в три олимпиади е получавал право статуята му да бъде поставена в Олимпия/.

Храмовете и спортният комплекс на Алтис /местността Олимпия/ са представлявали галерия - неувяхващ венец от скулптурните произведения на великите майстори на Гърция, като започнем със статуята на Зевс Олимпийски от Фидий - едно от седемте чудеса в античността /храма на Зевс/, творби на Поликлет, Праксител, Лизип...Атлетическият идеал, макар и да е бил притегателната сила при организирането на олимпиадите, в общите рамки на гръцкия свят е само компонент в огромната обединяваща роля на олимпийските игри като религиозно - политическа сила.

Монетите с образите на боговете на Олимп - Зевс, Атина, Нике, Олимпия и изображенията свързани с култа на Зевс: орел, орел със змия и светкавица, се срещат сечени не само от монетарниците на Пелопонес, но и от целия гръцки свят, без да носят отличителни белези, свързани с олимпиадите.

Не може да се приемат за олимпийски монетите, сечени от монетарниците на Пелопонес с горепосочените изображения само за това, че в тази област са провеждани олимпийските игри.

Ако монетарницата на град Елис - домакин на олимпиадите в античността, е секла монети в чест на олимпийските игри, това биха го потвърдили историческите сведения. Най-малко бихме забелязали върху монетите, сечени от този град, периодични промени успоредно с провежданите олимпийски игри на всеки четири години. Това засега не е установено.

В още по-голямо заблуждение бихме изпаднали, ако приемем за олимпийски монетите, сечени от монетарниците, които се намирали в самия комплекс на Алтис, в Олимпия. По исторически сведения освен постоянната монетарница на град Елис са съществували още две монетарници в самия комплекс на Олимпия, функционирали в помощ на първата само по време на олимпиадите. И тук, както и върху монетите на град Елис, се срещат изображенията орел, орел със змия, със светкавица, с Нике /пратеница на Зевс/, Атина, Зевс с протегната ръка, на която е кацнал орел, монети с главата на Зевс и лавров венец, монети с венец и дорийският надпис „ФАЛИЕОН" /елейците/ и монети, сечени с образа на богинята Олимпия с надпис „ОЛИНПИКОН", които най-често се приемат за олимпийски, макар че нямаме потвърждение от исторически сведения същите да са сечени в чест на олимпиадите. Обратното, писмените сведения ни информират, че посочените две монетарници са секли монети в помощ на главната монетарница на град Елис именно с цел да улеснят, да снабдят с парични средства големия брой посетители по време на олимпийските тържества. Колкото до надписа „ОЛИНПИКОН", както се твърди, най-вероятно е той да отразява мястото на отсичането на самите монети.

След като знаем, че игрите се провеждали в продължение на пет дни и подготвителният период за тяхното организиране е бил един месец, за да се приемат за олимпийски монетите, сечени от посочените две монетарници, функционирали само по време на олимпиадите, необходимо е в тяхното цялостно оформление да има разлика от оформлението на монетите на град Елис.

Да не забравяме, че по време на олимпиадите, успоредно с провежданите състезания и тяхната подготовка, се е откривал своего рода панаир. Продавали се творения на изкуството - от статуите на големите майстори до обикновените занаятчийски произведения, земеделски продукти, сечива, коне, добитък... Стотици палатки и бараки са обсаждали Олимпия по време на тържествата. Дори в 400 г. пр.н.е. е бил построен „хотел“ на името на Леонид за посрещането на знатни гости, присъствували на олимпиадите - царе и висши държавни представители. И все пак, на въпроса има ли сечени монети в античността във връзка с олимпиадите, отговорът е положителен.

В един свят, в който олимпийските игри са имали обединяваща религиозно-политическа роля, в едно монетосечене на Гърция от хиляди монетни образци, не може да не съществуват монети, сечени във връзка с олимпиадите. Това се установява по категоричен начин от наличието на монети, сечени във връзка с олимпиадите в античността, с потвърждение за тяхното отсичане от писмени исторически източници.

УСТАНОВЕНИ МОНЕТИ, СЕЧЕНИ ВЪВ ВРЪЗКА С ОЛИМПИАДИТЕ

Тетрадрахма на Анаксилас /владетел на Месана и Регион/, сечена в Месана - Сицилия, е ПЪРВАТА ОЛИМПИЙСКА МОНЕТА. Анаксилас е секъл посочената монета в чест на своята победа - надбягване с колесници през 480 г. пр.н.е. / по сведения на Аристотел/.

Това е било истинска сензация за своето време - един малък владетел от колониите да надбяга /и то с впряг от мулета/ любимите коне на знатните гърци. Оправдано монетарницата на Месана в продължение на 60 години отразява събитието върху своите монети, с различно оформление.

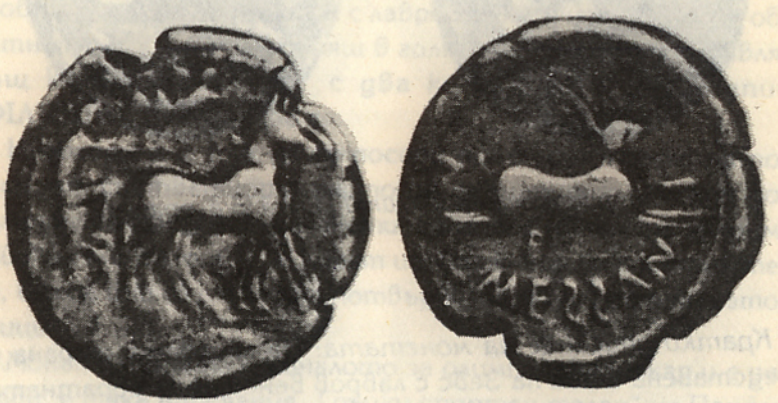

1. Тетрадрахма на Анаксилас - 480 г. пр.н.е.

Кратко описание на монетата: на лицевата страна е изобразен мъж с брада, управляващ колесница /бига/ с две мулета, в движение надясно, а на обратната страна на монетата се вижда изобразен заек /бяга надясно/ с надпис „MESSANION". Големина 25 мм, тегло - 17,50 г.

ВТОРАТА МОНЕТА, установена за олимпийска, е тетрадрахмата на Филип II Македонски /359-336 г.пр.н.е./. С нея Филип II е отбелязал победата на своя кон на 105-та олимпиада, състояла се през 356 г.пр.н.е. /по сведения на Плутарх/. Естествено за олимпийски се приемат всички монети, сечени от Филип II с посочените изображения.

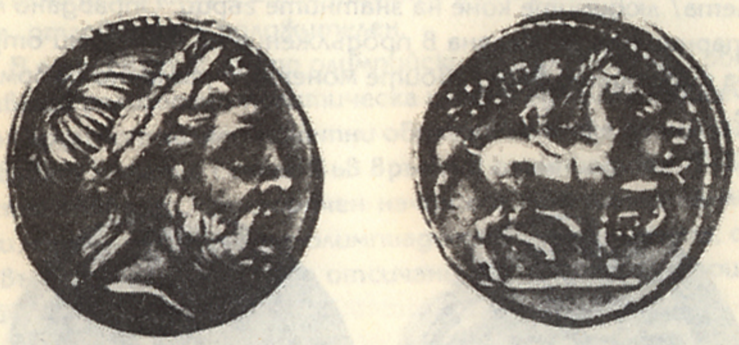

2. Тетрадрахма на Филип II /359-336 г. пр.н.е./.

Кратко описание на монетата: На лицевата страна е представена глава на Зевс с лавров венец, а на обратната страна - ездач /гол юноша на кон/, надясно. В дясната ръка ездачът държи лаврово клонче, а с лявата - юздите на коня. Околовръст, над ездача, надпис „**ΦΙΛΙΠΠΟΥ**". Големина 22-25 мм, тегло 14,2-14,5 г.

ТРЕТАТА МОНЕТА, приета за олимпийска е златният статер на Филип II Македонски, с която Филип II е ознаменувал своята победа в Олимпия, в надбягването с колесници /по сведение на Плутарх/.

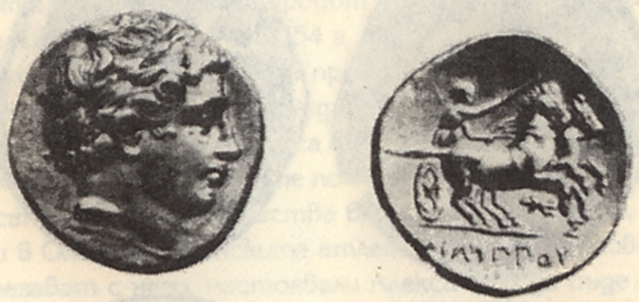

3. Статер на Филип II.

Кратко описание на монетата: На лицевата страна е изобразена глава на Аполон с лавров венец, надясно, а на обратната - фигура на кочияш в голямо напрежение, управляващ колесница /бига/ с два коня, надясно и надпис „**ΦΙΛΙΠΠΟΥ**". Тегло 8,58 г.

Необходимо е тук да се посочи поне един пример, а покъсно на съответното място да се цитират и някои допълнителни сведения за монети, приети в миналото за олимпийски само за това, че носят изображения на спортна тема, без да има за случаите потвърждения от писмени източници.

Монета, приета в миналото за олимпийска, макар и с резерви, е така наречения „Гръцки спортен талер" на Памфилия, сечена в Аспендус около 375-350 г. пр.н.е. Най-вероятно монетата да е сечена в чест на победа, свързана с местни състезания. Това се потвърждава и от факта, че върху монетите на Аспендус са представени видове спорт, които не фигурират като дисциплини в статута на олимпийските игри.

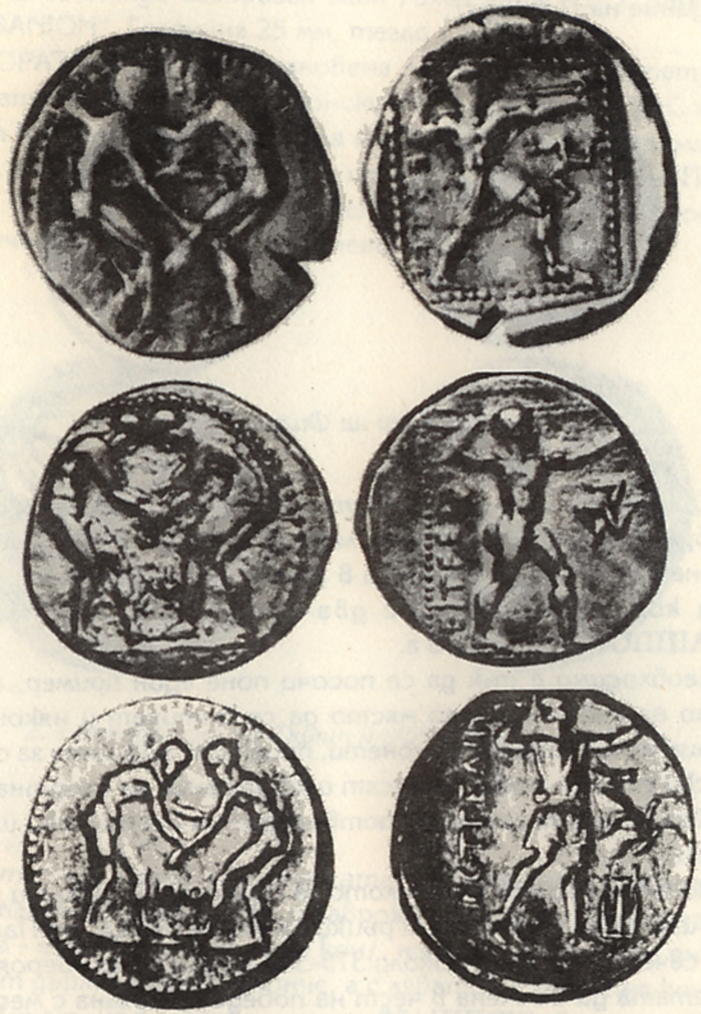

Монети, сечени в античността във връзка с местни гимнастически игри:
Монети на Аспендус - 375-350 г. пр.н.е.

Кратко описание на монетата: на лицевата страна са показани борци в активна поза - борба, а на обратната - стрелец с прашка в прицел и трискел. Сребърна монета с размери 22 мм., и тегло 10,7-11 г.

За настоящите изследвания представляват интерес и сведенията, които ни дава Херодот - книга 5, глава 22, за участието на Александър I /498-454 г. пр.н.е./ в олимпийските игри във връзка със статута за провеждането на игрите. Авторът пише: „Аз сам зная и ще докажа, че царете, които водят своя произход от Пердика, са гърци. Това бе потвърдено и от хеланодиките, т.е. съдиите по време на олимпиадите, когато Александър I искал да участва в олимпийските игри, пристигайки в Олимпия. Елинските атлети, които е трябвало да се състезават с него, настоявали Александър да бъде отстранен от игрите, тъй като същите са били устроени за гърци, а не за варвари. Александър обаче доказал своя произход от Аргос и неговият гръцки произход бил признат. Александър участвал в състезанията и постигнал целта едновременно с онези състезатели, които излезли победители". Не се казва обаче в историческите сведения на Херодот, в кой вид спорт е участвал Александър при състезанието и секъл ли е монети във връзка със своето участие.

И все пак, макар че големите гръцки поети Пинадар, Симонид и Бакхилид са писали химни в чест на победителите в олимпиадите, писмените източници ни информират съвсем оскъдно за особеностите в живота на участниците в олимпийските игри.

Тук е необходимо да се кажат и няколко думи за сродните на олимпиадите /общогръцки/ - питийски, истмийски и немейски игри. Нумизматиката и в този случай не е уточнила, нито съществуват писмени източници /доколкото е известно/, кои монети, сечени в античността, са отразили питийските, истмийските и немейските игри.

Трудностите, които срещаме при проучването на монетите, свързани със споменатите игри, са същите, както при монетите, свързани с олимпиадите.

ГИМНАСТИЧЕСКИТЕ ИГРИ ПО ВРЕМЕ НА РИМСКАТА ИМПЕРИЯ

Макар и да не са имали притегателната сила и значимостта на общогръцките игри, споменати до тук, не можем да ги пренебрегнем като показател в развитието на културния живот на Римската империя.

При социално-политическите условия, създадени по време на римското владичество /в бившите градове-държави на Гърция, завладени от Рим/, не може да се говори за организиране на олимпийски игри в истинския смисъл на думата, тъй като основните характерни предпоставки за провеждането им вече не са съществували и тяхното предназначение и цел са били ненужни на римската власт.

Върху монетите от същата епоха /на Рим, гръцки императорски - градски и колониални/ не само Зевс Олимпийски, но и римските богове са заменени с портретите на „обожествените" римски императори.

По време на римското владичество /както се вижда от надписите върху монетите/ били устройвани различни гимнастически игри: традиционно римски, игри по подобие на старите общогръцки игри и др. Интерес в това отношение представлява монетосеченето на Филипопол /дн.Пловдив/.[1]

Монети, сечени във връзка с гимнастическите игри в античността по време на римското владичество: Монети на Филипопол - III век.

---

[1] Най-интересните образци от монетосеченето на Филипопол, това са монетите, отразили гимнастическите игри.

Както се вижда от монетите-медальони, сечени по времето на римския император Каракала /211-217 г./ и по-късно при император Елагабал /218-222 г./, във Филипопол са били организирани спортни тържества по подобие на старите Питийски игри в Делфи. Посочените спортни тържества, организирани в чест на Каракала и Елагабал, носели наименованията Александрийски и Кендризийски. При надписите на същите монети, към новите наименования александрийски и кендризийски, с малки букви е прибавена думата ПИТИЯ. Върху монетите, отразили гимнастическите игри, виждаме изображения на Херакъл - покровител на игрите, атлети, агонална маса, палмови клонки, агонална урна, пет топки, определящи числото на петте вида атлетически дисциплини, характерни за Питийските игри: мятане на диск, хвърляне на копие, бягане, юмручен бой и панкратион /комбинация между юмручен бой и свободна борба/.

През пролетта на 214 г., следвайки пътя Наисос за Бизантион, император Каракала преминава през Филипопол. В негова чест градската управа организира грандиозни гимнастически игри, наречени Александрийски с цел да поласкаят Каракала, сравнявайки го с Александър Велики. По-късно, през 218 г., устроените гимнастически игри в чест на Елагабал били наречени Кендризийски, на името на Аполон Кендризос /Кендризос - тракийското наименование на Аполон/.

Гимнастическите игри най-често били организирани в чест на римските императори, на военни победи и др., назовани с най-различни имена. Те са били устройвани както в големи градове, така и в малки селища. И тук е имало победители и тържественост, венци и блясък, естествено, в зависимост от финансовите възможности на организаторите на самите игри, без да се сравняват с олимпийските, които са били финансирани от всички полиси /градове-държави/ на Гърция.

Твърде често нумизматите-колекционери /в световната практика/ определят без убедителна аргументация всички монети, носещи изображенията на Виктория, квадрига, бига, венец и др. за монети, сечени в чест на гимнастически състезания, без да се държи сметка, че същите са били свързани и с честването на военни победи.

Да се твърди, че през време на римското владичество са били организирани истински олимпийски игри, звучи толкова невероятно, колкото, ако бихме твърдели, че гладиаторските игри на Рим са символ на човечност и спортно майсторство.

Необходимо е да се отбележи /както вече споменахме/, че в нумизматичната литература съществуват монети, посочени за олимпийски от някои автори, без да са подкрепени техните виждания с научни доводи и наличието на писмени сведения.

Такъв е случаят с монетите на Химера и Олимпия /Зелтман - „Гръцките монети"/, които се приемат от автора за олимпийски само затова, че носят изображения, свързани със спортна тема и образи - глава на Зевс и богинята Олимпия. Същият автор е неубедителен като приема, че през времето на Александър Велики е продължило сеченето на олимпийски монети, докато писмените сведения на Плутарх ни дават основание да приемем точно обратната теза: Александър Велики не е секъл монети в чест на олимпийските игри. Плутарх пише дословно: „Когато приятелите на Александър го запитали дали не би искал да участва в надбягване на олимпийските игри /бил добър играч/, той отговорил: „При условие, че царе ще бъдат съперниците ми". По всичко личи, той бил настроен отрицателно спрямо атлетите, уреждал най-различни състезания - на трагически поети, флейтисти и китаристи, на певци, както и ловни състезания, турнири по фехтовка, но към бокса и свободната борба не проявявал никакъв интерес и такива състезания не уреждал".

Някои автори като Стивънсън, посочват за олимпийски монетите, сечени в чест на гимнастическите игри, устройвани в чест на Нерон и Адриан... Други - Кофинг и Бро-кър, пишат, че първите златни медали в чест на олимпиадите са сечени при император Гордиан III и то в чест на игри, които наричат олимпийски, в същото време, когато самите автори посочват, че игрите са били посветени на Александър Велики. В случая трябва да се съобразим и с факта, че медалът е творение на Италианския ренесанс /Пизанело 1380-1450 г./ и че не е съществувал като термин в античността. Навярно тук става дума за отсечени монети с голям диаметър, отразили важно събитие - организирането на гимнастически игри, които ние днес неправилно наричаме медальони, общоприет термин в съвременната нумизматика.

Олимпийските /гимнастическите/ игри, просъществували в продължение на 1200 години, се прекратяват в 394 г., след като християнството се е наложило през IV век като официална религия и установило нови схващания за човешкия идеал. Грижата за човешкото тяло била обявена за греховна. Античният идеал за физическа красота бил заменен с аскетизъм. Езическите храмове били разрушени заедно със статуите на олимпийските герои, угаснал олимпийският огън. Вярно на човешките традиции, монетосеченето от този период е лишено от творческия гений на Гърция и май-

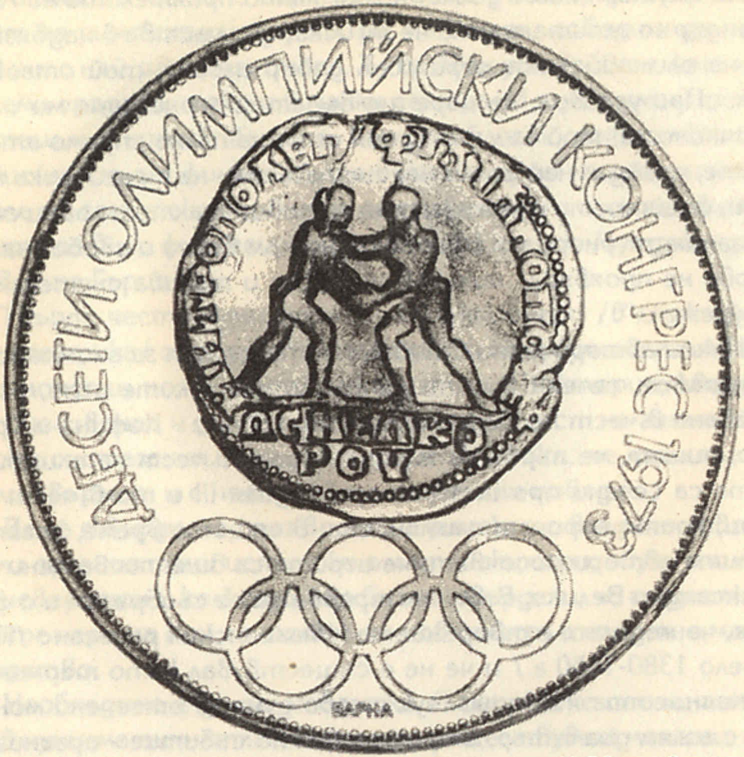

Монета с номинал 10 лв., сечена в чест на Х Световен

сторството на портретното изкуство на Рим.

Едва Ренесансът възкресява античните идеали за телесна и душевна красота.

Олимпийският огън, запален в резултат на благородните условия на французина Кубертен през 1896 година в Атина, събира спортната младеж от целия свят в името на мира.

Съвременните олимпийски игри след 1896 г. се организират благодарение усилията на световната демократична общественост, а не на усилията на официалните държавни представители и правителства, както това се прави в по-

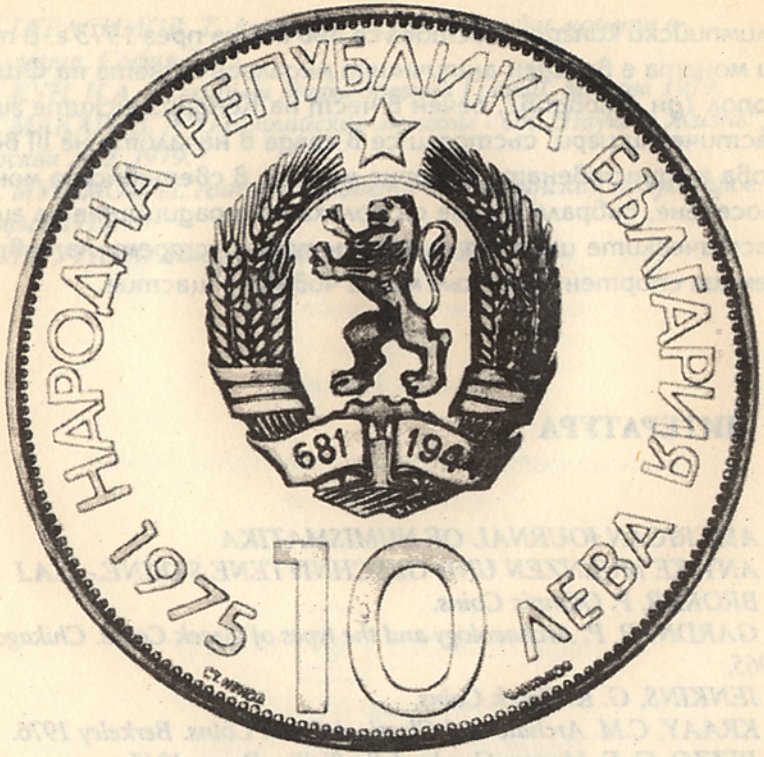

олимпийски конгрес, състоял се във Варна през 1973 г.

следните години. По тази причина монетосеченето едва след 55 години от тяхното откриване отразява съвременните олимпийски игри. В чест на първата олимпиада в Атина се секат първите медали с изображения, които възкресяват спомена за покровителя на олимпиадите в античността Зевс Олимпийски.

Съвременните олимпийски монети, чийто брой непрекъснато расте, постепенно се обособяват в един от най-интересните раздели на модерната нумизматика. Към него с гордост можем да прибавим уникалната българска съвременна монета с номинал 10 лв., сечена в чест на Х Световен олимпийски конгрес, състоял се във Варна през 1973 г. В тази монета е вграден античният медальон-монета на Филипопол /дн. Пловдив/, сечен в чест на Кендризийските гимнастически игри, състояли се в града в началото на III век. Това е единствената модерна монета в световното монетосечене, събрала в себе си полъха на традициите на гимнастическите игри от античността и устрема на съвременния спортен свят към мир и човешко щастие.

ЛИТЕРАТУРА

1. AMERICAN JOURNAL OF NUMISMATIKA

2. ANTIKE MUENZEN UND GESCHNITTENE STEINE.- D.A.I

3. BROKER, P. Olimpic Coins.

4. GARDNER, P. Archaeology and the types of Greek Coins. Chikago 1965.

5. JENKINS, G. K. Greek Coins.

6. KRAAY, C.M. Archaic and Classical Greek Coins. Berkeley 1976.

7. RIZZO, G. E. Monete Greche della Sicilia. Roma 1945.

8. SELTMAN, C. Greek Coins.

9. BANTI, A. e SIMONETI, L. Corpus Nummorum Romanorum.

10. CAPPELLI, R. Profili Imperiali.

11. FABBIETTI, E. Storia d'Italia, 1937.

12. MATTINGLY, H. Roman Coins.

13. STEVENSON, S. A dictionary of Roman Coins.

14. ИСТОРИЯ ДРЕВНЕЙ ГРЕЦИИ. Москва 1972.

15. ИСТОРИЯ ДРЕВНОГО РИМА. Москва 1971.

16. ДАНОВ, ХР. Христоматия по история на стария свят. София 1973.

17. ДАНОВ, ХР. и М. МАНОВА, Искри от древността. София 1973.

18. ГЕРАСИМОВ, Т. Атлетическите игри в античния Филипопол - в-к „Заря“, бр. 5127.

19. ГЕРАСИМОВ, Т. Антични и средновековни монети в България. София 1975.

20. КУН, Н.А. Легенды и мифы древней Греции. Москва 1979.

21. МАКАРОВ, А. Олимпийские монеты - Сп. „Наука и Жизнь“, Москва № 2, 1979.

22. МУШМОВ, Н. Антични монети на Балканския полуостров. София 1912.

23. ПЛУТАРХ. Животописи. София 1969.

НУМИЗМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ 1 '96
Непериодично издание на **АГАТО́**
Уредник:
Атанас Койчев

Олимпиадите, отразени от световното монетосечене
Асен Минкин

ИЗДАТЕЛСТВО **АГАТО́**

Печатница **АГАТО́**
Редактор: Ангелина Радева
Предпечатна подготовка: Ивайло Шентов
Набор: Мариета Иванова
Формат 60/90/16
Печатни коли 1,5

Издателство „**АГАТО́**“ е специализирано в областта
на научната литература: история, културология,
изкуствознание, археология, нумизматика,
епиграфика, лингвистика и др.

Издателство и печатница **АГАТО́**, ул. „Алабин“ №38,
1000 София, тел.:(02) 80-13-15